

MAGYAR NÉP

KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:
egész évre 150.— L., félévre 85.— L.
Egyes szám ára 4.— L.
Külföldre egész évre 250.— L.

Laptulajdonos: Magyar Nép R. T.
Főszerkesztő: Gyallay Domokos.
Felelős szerkesztő és ügyv. igazgató:
dr. Szász Ferenc.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ,
Strada Baron L. Pop 5. szám.
Megjelenik minden szombaton.

A lengyelek szent városa.

Az az ujsághír, hogy Krakkót feladták a lengyelek, mély megilletődést váltott ki minden jóérzésű emberből. Krakkó a lengyeleknek úgyszólván szent városa, amelynek elve-

Krakkó gyors fejlődésének a kedvező földrajzi fekvés volt az alapja. Körülötte a hegyes vidéken gazdag szénbányák vannak, de különféle ércekben is gazdag Krakkó

Krakkó vára, előtérben a Visztula folyóval.

szítése a legfájdalmasabb csapást jelenti a hazaszerető nemzet számára.

Krakkó ősidők óta az európai művelődés legnevezetesebb központja volt. Virágzását Boleszláv király akkor indította meg, amikor (Kr. u. 1000 körül) Szent István uralkodott Magyarországon.

Boleszláv rokonságban volt az Árpád-házzal s ez a rokonság a következő korszakokban házasságok útján újra meg újra megerősödött.

tartománya. A város és a Kárpátok közt pedig nemcsak nagy sóbányák vannak, hanem értékes petróleumtelepek is. Sónak, szénnek, érceknek olcsó szállítására a Visztula-folyó nyit utat, amely ott folyik el a város mellett. Krakkó vára a Visztula átjárójának védelmére épült s éppen fontos gazdasági szerepe révén lett Lengyelország fővárosává. A vár körül virágzó város keletkezett, maga a vár is nagyszabású épületekkel bővült ki. Ezek között legnevezetesebb a Wavel-magas-

laton épült királyi kastély és székesegyház. Amaz 1610-ig a lengyel királyok székhelye volt (azóta Varsó a főváros), a székesegyház kriptáiban pedig a királyok és nemzeti hősök kaptak diszes nyugalóhelyeket. Itt nyugszik Báthory István, a magyar származású nagy lengyel király, Szobieszky János, aki örökre emlékezetes győzelmet aratott a törökökön, Koszciuszko Tádé, a lengyelek szabadsághőse.

Krakkónak Lengyelország felosztása után is kedvezőbb helyzete volt, mint más lengyel városoknak. Nyugatgalicia ugyanis Krakkóval együtt osztrák főkormány alá került s itt a lengyelek rendre szélesebb önkormányzatokat vívtak ki maguknak. A krakkói egyetemen például már a világháború előtt is lengyel nyelven folyt a tanítás. Ennek az egyetem-

nek az épülete ma is régi, hatszázéves, alakjában áll fenn. A magyar nemzetet ehhez az épülethez sok szép emlék fűzi. A régi századokban a magyar diákok ezrei szereztek itt magasabb műveltséget. A magyar tudósok igen gyakran nyomtatták ki munkájukat Krakkóban azóta, hogy Bencédi Székely István itt jelentette meg világkrónikáját.

Lengyelország újjászületésének sok emléke fűződik Krakkóhoz. Pilsudszky marsalt végakarata értelmében itt temették el.

Most ez a dicső multu város újra szomorú sorsra jutott. Annyi vigasztaló van sorában, hogy nem esett áldozatul a harcok pusztításának s így a mostani háború befejezése után újra gyűjtő pontja lehet a lengyel nemzeti élet megújulásának.

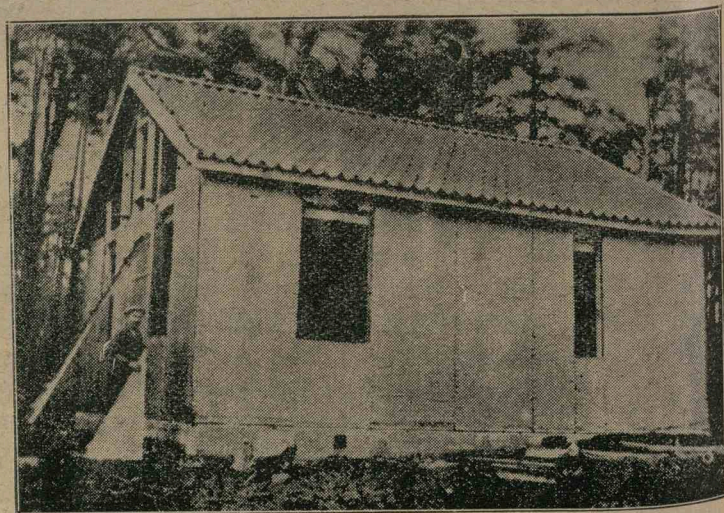

Templomszentelés Detrehemen.

Lapunk mai számában beszámolót közlünk a felsődetreheimi református templom felszenteléséről. Képünk azt a jelenetet mutatja be, amikor Jakab György lelkész a templom ajtaja előtt Vásárhelyi János püspököt fogadja.

Ház — szalmából.

Az építőanyagoknak sokféle tulajdonságot kell egyesíteniök, hogy tökéletesen megfeleljenek a célnak. Ezért állandóan kísérleteznek a legkülönbözőbb anyagokkal. Egy svéd mérnök préselt szalmából készített, téglaszilárdságú és üveg keménységű építőanyagot. Az új anyag könnyű, olcsó és nagyon rossz hővezető. A préselt szalmából épült házak tehát nyáron hűvösek, télen pedig melegek. Minthogy az új anyag szerrel van átítatva és nem éghet el, bizonyára a jövőben nagy szerephez fog jutni az építkezéseknél.

Háboru — de nem világháboru!

Az első világháboru kitörése után egy negyedszázaddal újabb háboru robbant ki Európában. Mindenki attól félt, hogy a mostani háboru is — világháboru lesz. Az ilyen értelmű jóslások azonban nem váltak be, mert egyelőre az új háboru csak négy európai államra korlátozódott. Midőn Németország Lengyelország ellen megindította a háborut, Anglia és Franciaország hónapokkal előbb vállalt kötelezettségei értelmében Lengyelország mellett avatkozott a háboruba s azt lehetett hinni, hogy az ugynevezett demokrata államok csatlakoznak Angliához és Franciaországhoz. A világháborutól való félelem azonban a legtöbb államot visszatartotta a háborus beavatkozástól. Ami 1914-ben sikerült, mostanáig csaknem egyöntetű ellenállásra talált, még azoknál az államoknál is, amelyek addig Anglia és Franciaország mellett foglaltak állást, s a demokrata csoporthoz tartoztak. A világháboru rémétől való irtózás miatt azonban most elzárkozó magatartást tanusítanak s kimondották az új háboruban való semlegességüket.

Különösen nagy jelentősége volt az Egyesült Államok magatartásának. Még ólénken emlékezhetünk arra, hogy a huszonöt év előtt megindult világháboru sorsát az Egyesült Államok beavatkozása döntötte el. Most azonban az Egyesült Államok kormánya a legszigorubb semlegességét mondotta ki s eltiltotta azt is, hogy a hadviselő államok részére hadiszereket és hadiszer gyártására szükséges anyagokat szállítson. Egy ideig Rooseveltnél élesen állást foglalt Anglia és Franciaország, illetve az ugynevezett demokrata blokk mellett. Ugy látszik azonban, hogy az amerikai közvélemény egységes nyomása alatt belátta, hogy az európai háboruba való beavatkozás Amerikában teljesen népszerűtlen. Különösen az elnökválasztás előtt nem merte vállalni a háboruba való beavatkozás kockázatát, mert attól félt, hogy az amerikai közvélemény háboruellenes felháborodása minden ilyenirányú törekvését elemi erővel söpri el. Különben is Amerika sokat tanult az elmúlt világháboruból. Rájött arra, hogy a legtöbb állam, amely nagy kölcsönöket vett fel Amerikától, nem fizette vissza tartozását. Az amerikai sajtó még a gondolatától is visszaretten annak, hogy Newyork, vagy Washington felett ellenséges repülőgépek jelenjenek meg. Ugy látszik a hadseregszállítóknak és hadianyaggyártóknak az a törekvése, hogy Amerika háborus üzleteket kössön, a közvélemény felrobbanó ellenállásán megtört és így az Egyesült-Államok kormánya a szigoru semlegesség mellett fog-

lalt állást. Figyelemreméltó, hogy amidőn az amerikai államok egy ugynevezett pánamerikai kongresszust akartak összehívni, hogy ott foglalkozzanak a háboruba való beavatkozás kérdésével, Hull, az Egyesült Államok külügyminisztere kijelentette, hogy az Egyesült Államok kormánya nem hajlandó a pánamerikai kongresszuson képviseltetni magát, amiből szintén arra lehet következtetni, hogy az Egyesült Államok kormánya egyelőre nem is gondol arra, hogy a semlegességét feladja.

Az új háboru kitörése után mindenféle nagy meglepetést váltott ki Olaszország magatartása is. Mindenki azt hitte, hogy Olaszország Németország mellett fog beavatkozni a háboruba. Olaszország azonban az egyensúlyozó szerepet vállalta s a háboru kitörése után közvetlenül kinyilvánította, hogy semmiféle katonai tevékenységet nem kezdeményez s attól az időtől fogva állandóan azon dolgozik, hogy a háborus tűz elharapózását megakadályozza s a szembenálló felek közt meg egyezéssel békét teremtsen. Különben semlegességet mondottak ki Belgium, Hollandia, Svédország, Norvégia, Spanyolország, Románia, Portugália, Svájc, az északi államok, a semlegesség mellett döntött Bulgária, Jugoszlávia s az összes európai államok, Olaszország és Magyarország kivételével. Magyarország hangoztatta, hogy függetlenségét megőrzi, de kitart régi szövetségesei mellett. Kivétel képez még Törökország, amely a közeljövőben tart nemzetgyűlést, ahol valószínűleg kimondja, hogy Törökország a jövőben is megfigyelő álláspontot foglal el és további magatartását a Földközi-tengeren, Balkánon és a Fekete-tengeren történő eseményektől teszi függővé.

Mindezekből megállapítható, hogy a mostani háboru egyelőre négy ország területére korlátozódott, tehát más feltételek mellett indult meg és folytatódik, mint az 1914-ben kitört világháboru. Anglia és Franciaország hangoztatja, hogy Lengyelország teljes leveretése esetén is tovább folytatja a háborut mindaddig, amíg Németországban megbuktatja a nemzeti szociálist. Figyelemreméltó azonban, hogy Olaszország nem adja fel a küzdelmet, hogy békét közvetítsen a szembenálló felek között. Ciano olasz külügyminiszter, amint az különböző híradásokból megállapítható, most is állandó érintkezést tart fenn az angol és francia nagykövetekkel s amilyen meglepetés volt az új háboru kitörése s a lengyel haderő gyors visszahívása, a közeljövőben a békefronton is történhetnek ugyanolyan meglepetések.

• Külföld •

Mi történt a keleti fronton?

Az európai háboru során főképpen a lengyel fronton történtek döntő események. A németek mindenütt tervszerűen nyomulnak elő lengyel területen és tulerejükkel mindenütt visszaverik a vitézül harcoló lengyeleket. A német harcikocsik és repülők együttműködnek a gyalogsággal és a tüzérséggel. Nagyon sok repülőteret és vasuti vonalat semmisített meg, több repülőgépgyár bombázása során sok lengyel tartalék repülőgépet pusztítottak el. A háboru negyedik napján a német csapatok megteremtették az összeköttetést Keletporoszországgal, amelyet a lengyel folyosó választott el az anyaországtól. A tengeren a németek több lengyel buvárhajót sülyesztettek el, a Keleti tengert aknákkal zárták el.

A háboru 5-ik napján a németek az arcvonal déli részén heves támadásba kezdtek és több fontos pontot elfoglaltak. Krakkó is a németek kezére került. A németek, miután bevonultak Krakkóba,

Pilsudszky emlékművénél diszörséget állítottak fel.

A keleti arcvonalon repülőharcok is folynak. Mind a német, mind a lengyel repülők több helyen messze behatoltak a frontmögötti országrészekbe. Berlin ellen 30 lengyel repülőgép intézett bombatámadást. Varsót 70 német bombavető repülőgép támadta meg. Tekintettel arra, hogy a német csapatok mindenütt előnyomulóban vannak, a lengyel kormány elhatározta, hogy Varsót kiüríti és székhelyét Lub-

linba teszi át. A háboru 7-ik napjáig a német csapatok Lengyelország területén több mint 100 kilométernyire hatoltak be. Egy angol ujság katonai szakértőjének megállapítása szerint a lengyelek helyzete nagyon aggasztó. Ugyancsak egy angol ujság írja, hogy Anglia szívvel-lélekkel a hős lengyel nemzet mellett áll, pillanatnyilag azonban nem nyújthat Lengyelországnak közvetlen katonai segítséget. Egyébként Anglia és Franciaország Lengyelországnak 8 és félmillió font értékű kölcsönt nyújtottak. Lapunk zártakor a német csapatok Varsót ostromolják. Hitler repülőgépen látogatta meg a Varsó mellett harcoló német csapatokat és személyesen jelen volt a Varsó előtti harcoknál. A németek egyébként elfoglalták Lodzot és elválták a lengyel haderő egy részének visszavonulási útját.

Hir szerint a lengyel kormány székhelyét Lembergbe teszi át, mert Lublint is veszélyeztetik a német csapatok.

Felügyelet alá helyezték a szlovákiai magyarság vezetőjét. Gróf Eszterházy Jánost, a szlovákiai magyarság vezetőjét rendőri felügyelet alá helyezték. A szlovákiai magyar kisebbség vezetőségéből nagyon sokat letartóztattak.

Mi történt a nyugati fronton? Az angol és francia hadüzenet után többnapig nem történt fontosabb esemény a nyugati fronton. Több helyen tüzérségi harcok folytak, azonban gyalogsági harcokra nem került sor. A repülőgépek tevékenysége sem volt élénk. Angol repülőgépek német hadikikötőket támadtak meg, azonban nem okoztak jelenté-

keny kárt. A német repülőgépek — angol jelentés szerint — nem tudtak áthatolni az angol védelmi vonalon. A németek fontos intézkedéseket tettek a Sigfrid-vonal mögötti országrészekben. Óvatosságból megkezdették a városok kiürítését.

A háboru 7-ik napján megélénkült a nyugati fronton a harci tevékenység. Ekkor szállottak partra Franciaországban az angol haderő első csoportjai.

Behívták az orosz hadsereg tartalékosait. A szovjet hadsereg tartalékosait behívták. A tartalékosok megkezdették csapattesteikhez való bevonulásukat.

Benes távirata. Benes volt csehszlovák köztársasági elnök Chamberlain angol miniszterelnökhöz a következő szövegű táviratot intézte:

— Mi, csehszlovák állampolgárok, a német hadsereggel szintén hadiállapotban levőnek tekintjük magunkat. Az Ön népével haladunk a végső győzelemig és államunk fönkszabadtásáig. — Egyébként Franciaországban csehszlovák katonai légió alakult. Az önkéntes csapatoknak egy volt cseh tábornok a parancsnokuk. Hasonló mozgalom indult Londonban is és ott Benes, volt köztársasági elnök irta alá a cseh légió alakítására vonatkozó felhívást.

Gyilkosság Jugoszláviában. Ivanisievics Stefan, elbocsátott rendőrtisztviselő Belgrádban lelőtte Hajduk Lejkovicvardari bánt. A bán meghalt.

Végrehajtották Magyarországon a zsidótörvény földbirtok politikai részét. A magyar hivatalos lapban megjelent a zsidótörvény földbirtok politikai rendelkezéseinek végrehajtási utasítása. A zsidó tulajdonban levő és a törvény hatálya alá eső mezőgazdasági ingatlanokat földosztás céljaira fogják felhasználni.

Helyreállott a hajózási forgalom Németország és Keletporoszország között. A német távirati iroda jelentése szerint a német hajókat a Keleti tengeren többé semmi veszély sem fenyegeti. Ennek következtében a hajózás megkezdődött Németország és Keletporoszország között.

Harcok a Távolkeleten. A távolkeleti harctéren főképpen légi harcok folynak. 30 japán bombavető repülőgép bombázta Csungking várost, Kina ideiglenes fővárosát.

Élelmiszerjegyek Hollandiában. Hollandiában, hogy az élelmiszer ellátás nehézségeit elkerüljék, bevezették az élelmiszerjegyeket. A hatóságok szigorú intézkedéseket tettek, hogy az élelmiszerekkel való üzérkedést megakadályozzák.

A semlegesek. A háborúval kapcsolatban, mint lapunk előző számában közöltük, még a háború kitörése előtt több állam bejelentette semlegességét. Legutóbb hivatalos semlegességi nyilatkozatot tettek a következő államok: Olaszország, Északamerikai Egyesült Államok, Brazília, Japán, Finnország, Norvégia, Románia. Általános feltűnést keltett Olaszország semlegessége, mert eddig Olaszország és Németország között minden

külpolitikai tevékenység a legszorosabb együttműködés jegyében folyt le. A Németország iránt ellenséges érületű ujságok Olaszország semlegességét azzal igyekeztek magyarázni, hogy a tengelyhatalmak között ellentétek keletkeztek és Németország kapcsolatai Olaszországgal meglazultak. Ezzel szemben megállapítható, hogy maga Hitler kancellár jelentette ki Mussolinihez intézett táviratában, hogy Németország egyedül akarja megvívni harcát és nem veszi igénybe Olaszország segítségét.

Magyarország magatartása változatlan! A magyar külügyminisztérium szeptember 6-án hivatalos jelentést adott ki Magyarországnak a háborúval kapcsolatos állásfoglalásáról. A hivatalos jelentés szerint a magyar kormány a legnagyobb figyelemmel kíséri a nemzetközi események alakulását, eddigi magatartásán azonban a legcsekélyebb mértékben sem változtat. Egy olasz hirszerző iroda megállapításai szerint Budapesten a legnagyobb nyugalommal fogadták a francia és angol kormány elhatározását. Magyarország anyagilag és lelkileg teljesen felkészülve áll minden eshetőségre. A magyarországi külpolitika irányelveit Berlinben és Rómában jól ismerik és ezek az irányelvek változatlanok. Az olasz hirdás megállapítja, hogy Magyarország nagy figyelemmel kíséri, hogy Olaszország a nemzetközi események alakulása során milyen magatartást fog tanúsítani.

Cseh és szlovák légió alakul Lengyelországban is. A lengyel kormány engedélyt adott,

hogy Lengyelországban a csehek és szlovákok katonai alakulatot létesítsenek. Az alakulatok a lengyel nagyvezérkar főparancsnoksága alatt állanak.

Ki sülyesztette el a hajót? Az Atlanti Óceánon az Athenia nevű személyszállító hajót megtorpedózták és elsüllyesztették. A hajón főképpen hazájukba visszatérő kanadaiak és amerikaiak utaztak. A hajó utasait megmentették, azok kivételével, akik a robbanásnak estek áldozatul. A hajó elsüllyesztésével kapcsolatban az Északamerikai Egyesült Államok képviselője megjelent a német külügyminisztériumban és tiltakozását jelentette be. A német külügyi államtitkár kijelentette, hogy német hajónak nem lehet része az „Athenia” megtámadásában. A német hajók ugyanis szigorú utasítást kaptak, hogy a nemzetközi szabályokat tartsák tiszteletben s csak olyan hajókat támadjanak meg, amelyek fel vannak fegyverezve, vagy löszert szállítanak. Mint utólag kiderült, az elsüllyesztett hajón óriási értékű aranszállítmány volt. Az aranyat is sikerült megmenteni.

Meghosszabbították az olasz-szovjet megnemtámadási szerződést. Az olasz és szovjet kormány 1933-ban megnemtámadási szerződést kötött. A szerződést most meghosszabbították. A második és harmadik szakasz értelmében Olaszország és a Szovjet kötelezi magát, hogy ellenséges támadást nem indítanak egymás ellen és harmadik hatalom által indított ellenséges támadásban nem vesznek részt.

Fontos határozatokat hozott a minisztertanács.

A román kormány tagjai Calinescu miniszterelnök elnökletével minisztertanácsot tartottak, amelyen nagyon sok fontos, időszerű kérdés tárgyalta meg és mind belpolitikai, mind külpolitikai tekintetben fontos és megnyugtató határozatokat hoztak. A minisztertanácsban megvitatották az országban uralkodó hangulatot. Megállapították, hogy Románia népe nyugodt és bizakodó. Az ország lakóinak lelki egysége tökéletes. A nemzeti kisebbségek teljesen beilleszkednek az állam életébe, annál is inkább, mert a kormány kedvező intézkedéseket tett az állampolgársági sérelmek orvoslására és a felekezeti oktatás érdekében. A román minisztertanácsnak ezzel a határozatával egyidejűleg a román rádió egyik esti adásában is dicsérettel emlékezett meg a kisebbségek jelenlegi vezetőiről, akik az ország legmagasabb érdekeit tartják

szem előtt. A Tribuna című ujság ezzel kapcsolatban hangsúlyozza, hogy a magyar kisebbség képviselői a román kormányzat iránt nyilvános elismerésüket fejezték ki a jó bánásmódot.

A minisztertanács részletesen foglalkozott az európai háború és a súlyos nemzetközi helyzet kérdésével. Megállapította, hogy Románia tovább folytatja eddigi békés politikáját és minden szomszédos állammal jó és békés kapcsolatot kíván fenntartani. A minisztertanácsban határozatilag kimondták, hogy a szomszéd államokkal való békés együttműködés és a megfelelő kapcsolatok kiépítése érdekében Románia hajlandó a szomszédos államokkal megnevezési szerződést kötni.

A román minisztertanács határozatai, amint az előadottakból kitűnik, mind belpolitikai, mind külpolitikai tekintetben nagyjelentőségűek.

• Hírek •

Románia megőrzi semlegességét. II. Károly király Ófel-sége elnökle alatt a cotroceni palotában korontanácsot tartottak. Armand Călinescu miniszterelnök és hadügyminiszter ismertette a jelenlegi háborús helyzetet és előadta azokat az intézkedéseket, amelyeket ezzel kapcsolatban a román kormány tett. A korontanács jóváhagyta a tett intézkedéseket és a leghatározottabban megállapította, hogy Románia a jelenlegi európai viszályban szigoruan megőrzi semlegességét. A román kormány semlegességi nyilatkozatával kapcsolatban a bukaresti ujságok megállapítják, hogy Románia semlegessége szabad akaratnyilvánításon alapszik. Ez a semlegesség nem olyan, mint Svájcé, vagy Belgiumé, amelyek kétoldalu biztosítékot kaptak. Románia semlegessége tökéletes részrehatathatlansá-

got jelent egy olyan viszályal szemben, amely nem érinti Románia életérdekeit.

Befejezést nyert a Nemzeti Ujjászületés Frontjának megszervezése. A Nemzeti Ujjászületés Frontjának szervezése a tartományi és megyei főtitkárok kinevezésével véget ért. A NUF most már teljesen betölti a szerepet, amely, mint politikai eszközre vár rá Romániában.

Polgári repülőgépek csak előzetes engedéllyel repülhetnek éjszaka! A légügyi minisztérium közhírré tette, hogy a polgári repülőgépek éjszaka csak akkor repülhetnek, ha utjukat 24 órával előzőleg bejelentik. A pantelimoni repülőállomás felett nem szabad éjszaka átrepülni.

Átadta megbízó levelét Románia franciaországi követe. Franasovici Richard, az új párizsi román nagykövet, ünnepléses formák között adta át megbízó levelét Lebrun köztársasági elnöknek. A nagykövet megbízó levelének átadása al-

kalmával emelkedett szellemű beszédet tartott. A beszédre Lebrun elnök szívélyes hangon válaszolt és azt kívánta, hogy a román nemzet fejlődése legyen dicsőséges.

Finnország háború esetén is megrendezi az olimpiai versenyeket. A finn-olimpiai bizottság közleményt adott ki, amelynek értelmében az olimpiai versenyeket 1940-ben minden körülmények között megrendezik. A bizottság határozata értelmében a versenyeket még abban az esetben is megtartják, ha csak a semleges államok versenyzői vesznek részt.

Behívások katonai gyakorlatra. A román nagyvezérkar a gyakorlataikat befejező és hazatérő tartalékosok helyettesítésére új tartalékosokat hívott be. A nagyvezérkar rendeltében pontosan körvonalozza, hogy milyen jelzésű sárga és vörös cédulásoknak kell bevonulniuk.

Erdélyi magyar zene- és nótaszerző emlékezete.

Ebben az esztendőben mult 50 éve annak, hogy br. Bánffy Györgyöt, a „Kék nefelejs”, „Nem akar az ökörcsorda legelni”, „Volt nekem egy szép szeretőm”, „Az alispán kalapomra rózsát tett” s más szép magyar dalok szerzőjét a kolozsvári házsongárdi temetőben örök nyugalomra helyezték. Ebből az alkalomból a nemrégiben megalakult „Kéknefelejs” Erdélyi Magyar Irodalmi Társaság címet viselő nótapártoló egyesület vezetősége néhány taggal együtt felkereste Br. Bánffy György siremlékét és arra kegyelele és tisztelete jeléül fehér őszirózsából font koszorút tett. Ugyanakkor a megjelentek előtt pár meleghang szóval Walter Gyula, az egyesület ügyvezető elnöke emlékezett meg Báró Bánffy György életéről és nótaszerzői munkásságáról. „Nótásszívű, daloslelkű Bánffy György! — mondta Walter Gyula — Az új erdélyi nótaszerzők eljöttek

hozzád, hogy hálával és tisztelettel rójják le kegyeletük adóját sirod előtt, egyben hűségességek fogadva, hogy nótaszerzői működésükkel mindig az általad kijelölt irányban fognak haladni, szolgálatot téve ezáltal az egész magyar zenekultúrának, amelynek igen fontos alkotórésze az a nótacsokor, melyet századokon keresztül kifogyhatatlanul kötnek az erdélyi magyar nótaszerzők. Legyen pihenésed csendes és emléked örökre áldott!”

A józseffelvi tűzkárosultak részére a lozsádi hivek Ferencz Béni gyűjtése alapján 500 lejt küldtek be kiadóhivatalunkhoz.

A borpataki A urum bányatársulat munkásainak adománya: Berzási Imre 130, Veisz Pál 150, Kautz Kálmán 150, Mihalovits Károly 100, Veres László 50, Demeter János 50, Májer Sándor 40, Nagy Pál 50, Dulin Ferenc 40, Kocsis János 50, Kiss Sándor 40, Héb János 50, Kovács György 20, Pup Gyula 20, Rác Béni 50, Sajtes Sándor 50, összesen 1.040 lejt.

Városokban összeírják a hét éven alóli gyermekeket. A fővárosban megkezdették a hét éven alóli gyermekek összeírását. Az összeírás háboru esetén megkönnyíti a főváros kiürítését. Az összeírást Románia minden nagyobb városában végre fogják hajtani.

Törvényrendelettel állapították meg, hogy melyek a nem román többségű községek. A nemzetnevelésügyi minisztérium törvényrendelettel állapította meg, hogy melyek azok a községek, ahol a kisebbségek vannak többségben. A törvényrendelet által kijelölt községek állami tanítói a kulturzónában érvényes rendelkezések alá esnek.

Vasuti szerencsétlenség Franciaországban. Orleans és Páris között súlyos vasuti szerencsétlenség történt. Két gyorsvonat teljes sebességgel haladva, nyílt pályán összeütközött. 35 ember meghalt, 50 ember megsebesült.

Megmárt a patkány egy kis leányt. Szatmáron a patkányok nagyon elszaporodtak. Több ízben mártak már meg felnőtt-

Kicsi község nagy ünnepe.

Szép és megható ünnepségek keretében szentelte fel Felsődetrehem telepés lakossága református templomát. A templom még a világháboru előtt épült, felszentelésére azonban már nem került sor, sőt a világháboru utáni 20 esztendő alatt a templom meglehetősen megrongálódott. Jakab György lelkész kezdeményezésére a község lakossága elhatározta a templom felújítását. A detreheimi magyarok lelkipásztora és hivei semmi áldozattól sem riadtak vissza, hogy a templom megújítása és felszentelése méltó módon történjék meg. A templomszentelést Vásárhelyi János református püspök végezte. Beszédében rámutatott, hogy a hiveknek mindig olyan mértékben kell megtölteniök a templomot, mint ahogy a felszentelési ünnepéltre egybegyűltek.

Mélyenszántó, gondolatokban bővelkedő beszédeből a következő mondatot ragadjuk ki:

— *A világnak meg kell tanulnia Krisztusra hallgatni, mert csak úgy lesz szeretet és békeség a földön!*

Részvtettek még a templom felszentelési szertartásán Biró Lajos esperes, Nagy Mózer ótordai és Jakab György helybeli lelkész. A szép ünnepségre nagy számban gyűlt össze a vidék magyarsága. A környékbeli lelkészekon kívül jelen voltak: Dr. Balogh Elek, gróf Bethlen Mária, Sipos Gáborné, Szász Ferenc Pusztakamarásról és lapunk felelős szerkesztője. A közebed alkalomával elhangzott beszédek során a Magyar Népkiküldöttje Isten áldását kérte Felsődetrehem népére vezetőire.

teket és gyermekeket. Közlebről Farkas Ilonka kisleányt kezén marta meg éjszaka egy patkány. A kisleányt beutalták a kolozsvári Pasteur intézetbe, mert a patkány egyik legnagyobb terjesztője a veszett-ségnek.

Kiméletesen kell behajtani a földművesek adóját! A miniszterelnök körtáviratot intézett az összes megyei prefektusokhoz, amelyben elrendeli, hogy a földművesek adóinak behajtásánál járjanak el kimélettel. Az adókat a gazdálkodók fizetési képességének arányában hajtják be.

Kútakat fúrnak Dobrudzsában. Az egészségügyi hatóságok megállapították, hogy Dobrudzsában azért van annyi járványos betegség, mert nincsenek egészséges és tiszta vizet szolgáltató kútak. A legtöbb helyen az emésztőgödrök és trágyatelepek leve szívódik be a kútakba és fertőzi meg a kútak vizét. A hatóságok gondos vizsgálatot végeztek egész Dobrudzsza területén, hogy a kútak vize milyen állapotban van? A vizsgálatok eredményeképpen az egészségügyi minisztérium nagy kútfúrás munkálatokba kezdett Dobrudzsában.

Rekvirálási bonnal nem lehet adót fizetni! A pénzügyminiszterium rendeletet adott ki, amelynek értelmében a katonai alakulatok által kiadott rekvirálási bonokat nem szabad elfogadni adófizetés fejében. Az adóhivataloknak utasítaniok kell a rekvirálási bonok tulajdonosait, hogy jelentkezzenek az illetékes katonai parancsnokságnál a bon ellenértékének felvétele céljából.

Fontos intézkedések. A hatóságok rendeletben figyelmeztetik a közönséget, hogy azokat, akik rémhireket terjesztenek, katonai törvényszék elé állítják. Ugyancsak intézkedést tettek a hatóságok, hogy megakadályozzák az áruk elrejtését.

Német repülő-támadás ért egy román utasszállító gépet. A Bukarest-varsói repülőjárat egyik gépét, amikor Lembergben le akart szállani, német repülő-támadás érte. A ledobott bombák a román gépet nem sértették meg. A Varsó-bukaresti légi-járatot beszüntették.

Magyarország sótermelése. A magyarországi akna-szlatinai sóbányában naponta 50 vagon só termelnek. Magyarország napi sószükséglete 35 vagon és így a termelés teljesen fedezi Magyarország szükségletét.

Rövid hírek

Huszonnégy óráig a levegőben. Ghica Cantacuzino román repülő 24 óra hosszat repült leszállás nélkül Bukarest felett. Cantacuzino ezzel csueszteljesítményt ért el, mert az eddigi román teljesítmény 22 óra volt.

Római aranyakat találtak Dobrudzsában. Dobrudzsza északi részén nagyarányú régészeti kutatások folynak. Az ásások során 106 darab bizánci aranypénzt találtak. A leletnek nagy történelmi értéke van.

Háromszor nyílt az akácea virága! Török János dicsőszentmártoni unitárius iskola igazgató kertjében harmadszor is kinyílt az akácea. Az érdekes természeti tüneménynek sok esodálója van.

Nagy erdőtűz volt Marosmegyében. A palotailvai erdőségben egy munkás vigyázatlansága következtében erdei tűz keletkezett. Husz hold erdő, negyedmilió lej értékben leégett.

Jelentkeznek a romániai lengyelek! A bukaresti lengyel konzulátus elrendelte, hogy katonai összeírás céljából Románia területén az összes lengyel alattvalók jelentkezzenek 56 éves korukig.

Szolgálatlételre hívják be a nyugdíjas vasutasokat. A közlekedésügyi minisztérium felhatalmazta a vasut vezérigazgatóságát, hogy a katonai gyakorlatra bevonult vasutasok helyére nyugdíjas vasutasokat hívjon be.

Tapasztalt és tanult gazda termését megháromszorozhatja.

GAZDATUDOMÁNY

A legjobb tanácsadó dr. Nagy Endre és dr. Szász Ferenc

című közel 700 oldalas, számos magyarázó képpel díszített, teljes gazdasági szakkönyve. A „Magyar Nép” előfizetői számára a könyv kézbesítési díjjal együtt csak 80 lej, a bolti ár egyébként 90 lej. A rendelés összegét kérjük előre beküldeni, mert utánvételezéssel többé kerül.

Megrendelhető a Magyar Nép kiadóhivatalában Kolozsvár, Str. Baron L. Pop 5.

GAZDATUDOMÁNY

Igyekeztek mindeki mielőbb beszerezni a

című könyvet, mely a legjobb tanácsadó.

GAZDATUDOMÁNY

Mikor kell szedni a gyümölcsöt?

A nyári gyümölcsök szedése befejeződött. Már érnek a késői szilvák és megkezdődött a szilva szedése és feldolgozása. A pálinka készítés céljára szánt szilva természetesen csak akkor értékes, hogyha sok cukrot tartalmaz, mert a cukorból erjed a szesz.

A legfontosabb gyümölcszedési munkálatok azonban még csak ezután kezdődnek meg, mert a legértékesebb és a külföldi piacon is keresett őszi és téli almák és körték szedése csak ezután kerül sorra. Nagyon fontos dolog, hogy az őszi és téli gyümölcsöt akkor szedjük le, amikor elérte az ugynevezett „szedett érettség” állapotát. Ennek a megállapítása nagyon fontos, mert a gyümölcs minősége a szedés időpontjának helyes megválasztásától függ. A gyümölcs ugyanis a szedés után utóérésen megy át, ezalatt az idő alatt a gyümölcsben sok cukor és illatos anyag képződik. Sokszor bizony a legtapasztaltabb gyümölcstermelők is csak alapos vizsgálat után tudják megállapítani, hogy milyen állapotban kell leszedni a gyümölcsöt? Tekintetbe kell venni ugyanis sok minden mellett azt is, hogy a szállítás nézőpontjából is rendkívül fontos eltalálni a kellő érettségi fokot.

Nagyon érdekesek azok a tudományos vizsgálatok, amelyeket a gyümölcs helyes szedési idejével kapcsolatban végeztek. A kutatások során kiderült, hogy vannak olyan gyümölcsnemek, amelyek a fájukon tökéletesen megérnek és csak akkor szolgáltatnak jóminőségű árut, hogy ha tökéletesen megérve kerülnek szedésre. A második csoportba tartozó gyümölcsök leszedve is kifogástalanul megérnek. Az első csoportba tartoznak az összes bogyós gyümölcsök, a cseresznye, meggy, kajszin és őszi barack, szilva. Ezeknél a gyümölcsöknél a cukor a leve-

lekben képződik és kész állapotban vándorol a gyümölcsbe. Az ettől eltérő másik osztályba azok csoportosíthatók, melyeknél a levélből csupán keményítő vándorol át a gyümölcsbe és ott alakul át cukorrá. Ide tartoznak az alma, körte, birs és naspolya. Az első csoportbeliek szedés-érettségét jóval könnyebb megállapítani, mint az utóbbiakét, sokszor elegendő az izelés és tapintás is. Nem így a leszedve érőkéné! Sokszor hallunk arról, hogy kitünő fajtájú téli körte egyik évben jó, másik esztendőben nem „sikerült”. Ize répához hasonlít. Pedig a fajta nem változott meg, csak a szedésével követték el a hibát. Ha idő előtt szedik le a téli gyümölcsöt, megráncosodik s ize sem lesz kielégítő, míg ha tovább marad fáján, mint kellene, húsá meglisztesedik, taplóssá válik és zamatanyagai is elillannak. Ebből következik, hogy egy-egy téli fajtára kimondani pontosan, hogy ebben és ebben az időben szedendő, nem lehet. Kinek-kinek saját viszonyaihoz mérten meg kell állapítania azt az időpontot, amikor téli gyümölcsének leszedési ideje elérkezett. Ezt az időt pedig külső jelekből is meg lehet jósolni. A rendes alak kifejlődése után, ha a magvak barnulása (almástermésűeknél), a gyümölcs szárának könnyű leválása mutatkozik, megkezdhetjük a szedést a fa déli oldalán s később, néhány nap múlva az északién. A gyakorlat mégis kitermelt általános szabályokat e téren, melyeket azonban hangsúlyozzuk, kinek-kinek magának kell viszonyaira alkalmazni. Így például az őszi körtéket, melyek novemberben érnek, szeptember második felében — a decemberben érőket október elején — a később érőket pedig október végétől november elejéig kell leszedni.

Biztosítsatok a „MINERVA” biztosító intézetnél!

A trágyát szakszerűen kell kezelni!

Az őszi évszak kezdetével gondoskodnia kell minden gazdának arról, hogy földjeinek termőerejét a jövő gazdasági évre biztosítsa, tehát udvarán, szériuján levő istállótrágyát ki kell hordania.

Az állati ürülék egy része szilárd, az ugynevezett ganaj; másik része pedig a hig ürülék, vagy *vizelet*. Mindkettő az állati szervezet által felvett takarmányból származik, azért tudunk kell azt, hogy minő a takarmány, olyan az abból származott trágya.

Minél több tápanyag van a trágyában, annál értékesebb az, tehát a jó gazda törekvése lehetőleg az legyen, hogy minél jobban tartsa, takarmányozza állatait, mert annál nagyobb értékű trágyát fog földjére kivinni.

A gyakorlati gazdálkodás azt mutatja, hogy ugyanazon takarmányt etetve, növendék és felnőtt állatokkal, a növendék állatok trágyája mindig gyengébb ható erejű, mert a fiatal állati szervezet a felvett takarmány egy igen nagy részét szervezetének fejlesztésére, tehát a csont és szövet vagy húsképződésre fordítja.

Ugyanazon takarmányt etetve fejős és igásállatokkal, az igásállatok után jobb és kedvezőbb összetételű trágyát kapunk, mint a tehenek után, mert a fejős jószág a felvett takarmány egy számottevő részét tejképzésre fordítja.

Az a kérdés már most, hogy úgy a szilárd ganajnak, mint a hig ürüléknek vagy vizeletnek milyen az összetétele? A szilárd ürülék azon anyagokat foglalja magában, melyeket az állat bélszárnájára, szóval annak szervezete nem tudott megemészteni.

Tehát a szilárd ürülék olyan anyagokból áll, melyek csak igen lassan bomlanak, az ebből származó növényi tápanyagok csak akkor alakulnak át a növények által felvehetőkké, ha azok előbb bizonyos bomlási vagy korhadási folyamaton átmentek.

A hig ürülék csak olyan anyagokat foglal magában, melyek a takarmányban nem fordulnak elő, hanem amelyek az élő szervezetben képződnek.

Például a foszforsav egyike a legfontosabb növényi tápláléknak, a húgyban csak igen csekély mennyiségben fordul elő, ellenben igen sok kálium van benne.

A vizelet az istálló trágyának gyorsan bomló és gyorsan ható része, épen ezért ezt kell az értékesebbnek tekinteni.

Pedig mit látunk, azt, hogy legtöbb gazda — sajnos — épen a hig ürüléket kezeli úgy, hogy nagyrésze az udvaron elfoly, sőt az útszéli árkokon keresztül vezet el, hogy mielőbb szabaduljon tőle. Nem tulzok, ha kiírom azt, hogy kivétel nélkül majdnem Erdély minden községében megállapítható ezen óriási mulasztás. Különösen esős időkben látható ez mindenfelé.

Figyelmeztetnem kell a kisgazda társadalmat épen a *hig ürülék és általában az istállótrágya* kezelés fontosságára. Mit ér az, ha sok szalmát és nehezen bomló, korhadó anyagot visz ki földjére, mikor az értékesebb részét a trágyájának, a hig ürülék, utcai árkokon engedni elfolyni.

Sajnos, de ez így van mindenfelé. Mert az elfolyó trágyalével nem csak a nélkülözhetetlen és sok növényi tápanyagot veszítjük el, de számolni kell azokkal a borzasztó mulasztásokkal is, melyeket a hanyag trágyakezeléssel okozunk közegészség szempontjából.

Hiszen az utcai árkokba folyó trágyalével a legveszedelmesebb emberi és állati betegségeknek csirait terjesztjük el.

Azt, hogy mennyi vizeletet választ ki valamely állat, mindig attól függ, hogy minő takarmányt etet a gazda. Zöld, gumók vagy mosléktakarmány mindig jóval több hig ürülék termelést eredményez, mint a szalmas takarmányok.

A ló átlag naponta 9—12, a szarvasmarha 7—9, a juh 1—1½, a sertés 4—5 kg. vizeletet termel.

Kérve-kérem a kisgazdákat, minden törekvésük oda irányuljon, hogy a hig ürüléket a szilárdal együtt kezeljék s így minél kevesebb ürüléket, illetve növényi tápanyagot veszítsenek.

Ha a kétféle ürüléket együtt kezeljük, akkor beszélhetünk okszerű gazdálkodásról és nevezhetjük a magyar kisgazdát: valóban jó gazdának.

Török Elemér,
okleveles gazda.

**OLVASSÁTOK
A MAGYAR NÉP KÖNYVEIT!**

Gabonaraktárakat épít a kormány.

A gabonakivitel eredményes lebonyolításának első feltétele, hogy megfelelő gabonaraktárak és tisztító berendezések álljanak rendelkezésre. A raktárakban nagymennyiségű gabonát tudnak szakszerű módon raktározni s kezelni és amikor szükségére mutatkozik, egyszerre nagymennyiségben tudják a gabonát külföldre szállítani. A kormány elhatározta, hogy a gabona-kivitel előmozdítása érdekében 65 hatalmas gabonaraktárt épít. Egy-egy gabonaraktár befogadó képessége körülbelül 20—25 ezer vagon gabona lesz.

Nagy kárt tett Csikmegyében az augusztusi fagy!

Augusztus végén néhány napig nagyon hűvös volt Csikban. Egyik éjszaka kisebb fagy is volt. A kényesebb konyhakerteri növényeknek és a krumplinak a fagy sokat ártott.

Fontos intézkedéseket tett a kormány az őszi munkálatok biztosítására.

A nemzetvédelmi és nemzetgazdasági minisztériumok együttes rendeletet adtak ki, hogy az őszi mezőgazdasági munkálatok zavartalan lefolyását biztosítsák. A rendelet értelmében a katonai gyakorlatra behívott gazdák földjeinek megműveléséről hatóságilag fognak gondoskodni.

Nem engedélyezik új malmok felállítását!

A földművelésügyi miniszter egy küldöttség előtt kijelentette, hogy nem engedélyezi új malmok felállítását. A jelenlegi malmok ugyanis teljesen fed-

zik a belföldi és kiviteli szükségletet. Amennyiben sikerülni fog a lisztkivitel fokozása, a minisztérium újból fog malomengedélyeket kiadni.

Gazdanap Uzonban.

Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesület a háromszékmegei Uzon községben gazdanapot rendezett. A Központ képviselőjében Telegdy László és Mikó László jelentek meg. A gazdanap alkalmával kiállítás is volt Uzonban. A gazdanap közebéddel fejeződött be.

Háztartási tanfolyam.

Falusi és városi leányok ingyenes háztartási és gazdasági kiképzést nyerhetnek az E. M. G. E. vezetése alatt rendezett hathetes női háztartási és gazdasági vándortanfolyamokon. Tanfolyamot mindazokban a községekben rendez az E. M. G. E., melyekben a községi gazdakör az alábbi elő-

feltételeket biztosítja: 1. a résztvevő növendékek létszámának megfelelő tantermi helyiséget, kellő berendezéssel, konyhákamarát. 2. Tanárnők részére butorozott szobát és mindezeknek a helyiségeknek szükség szerinti fűtését és világítását. Ezenkívül gondoskodik 24—30 jelentkező összeírásáról. A résztvevők az általuk főzött és elfogyasztott ebédek nyersanyagának megtérítéséül az egész tanfolyam tartamára 500 lejttel fizetnek. A tanfolyamok résztvevői az összes háztartási és varrási munkákat — a felsőruhák kivételével — gyakorlatilag sajátítják el, míg a női hivatás körébe tartozó, állattenyésztési, kertészeti, baromfitenyésztési, csecsemőápolási és gyermeknevelési szakismeretek köréből elméleti kiképzést nyernek. A tanfolyamra vonatkozólag részletes felvilágosítást ad az E. M. G. E. Cluj, Strada Regală 16. szám.

Hat betüből áll:

PORZOL

lilas-vörös dobozának címkéje és oldalára ragasztott engedélyezési címke 3-as számot visel.

A PORZOL téglavörös színű, biztos üszögpusztító és termésnövelő hatású

PORZOL-t kérjünk PORZOL-t kapjunk!
nincs „újfajta PORZOL“

Elmenekült az arany Európából!

Az európai háborús feszültség idején Angliából és Franciaországból óriási értékű aranyszállitmányt küldöttek Amerikába. Az Amerikába küldött aranyszállitmány értéke 530 millió dollár.

Biztosítva van Románia cukor- szükséglete!

A Bukarestben székelő cukorelosztó hivatal közhirre tette, hogy a belföldi fogyasztás céljaira 18 ezer 500 vagon cukor áll rendelkezésre. Minthogy Románia évi cukorfogyasztása 10 ezer vagon, Románia cukorszükséglete hosszú ideig fedezve van.

Teljesen megszűnt az állat- kivitel!

A háború következtében a belföldi és nemzetközi forgalomban olyan korlátozások történtek, amelyek lehetetlenné teszik az állatkivitel lebonyolítását. Ennek következtében a kereskedők kivitelre egyáltalában nem vásárolnak. Rövid időn belül valószínűleg fellelődül az állatkivitel, mert a harcban levő államoknak hadseregeik ellátására sok husra lesz szükségük.

Nincs kukorica a székelyföldi piacokon.

A székelyföldi piacokról a kukorica csaknem teljesen eltűnt. Ennek az az oka, hogy a székely gazdák az éghajlati viszonyok miatt nem mindenütt foglalkoznak kukorica-termeléssel. Másfelől a külföldi kereslet és vasuti kocsik hiánya miatt nem tudnak kukoricát szállítani. A kukorica-hiány fő-

képpen a sertéshizlaló gazdákra nézve jelent bajt. Tekintettel arra, hogy a búzát nem lehet megfelelően értékesíteni, több helyen buzalisztet és buzadarát etetnek a hizó sertésekkel.

Nagymennyiségű halat nem le- het értékesíteni Galacban.

A galaci raktárakban és hűtőházakban 200 ezer kiló hal fekszik eladatlanul. A halak eladását az akadályozza, hogy a hajóforgalom megcsappant s vasuti kocsikat sem lehet kapni.

Katonai lóvásár lesz Szatmáron.

Szeptember 15—22. napjai között a katonaság a szatmári vásártéren lóvásárt rendez. A hadsereg megbízottai hibátlan és egészséges katonai szolgálatra megfelelő lovak darabjáiért 14—25 ezer lej fognak fizetni. Érdeklődők forduljanak a szatmári állatorvosi hivatalhoz.

Megkönnyítik a must eladását.

A pénzügyminisztérium rendeletben szabályozta az idejű must értékesítését. A rendelet szerint az idejű mustot minden italmérési joggal rendelkező helyiségben ki lehet mérni.

Nagy a kereslet petróleum iránt.

A háború következtében a romániai petróleumtermékek iránt rendkívül élénk kereslet mutatkozik. Különösen Németország vásárolt nagymennyiségű petróleumot, amelyet főképpen uszályhajókkal szállítottak a Dunán Németországba.

Angliában már megkezdődött a gabonarekvizálás.

Az angol kormány elrendelte, hogy az olyan gabonaraktárakban, amelyek 5 vagonnál több gabonamennyiséget tartalmaznak, meg kell kezdeni a rekvizálást.

Megszűnt Szilágymegyében a száj- és körömfájás-betegség. Szilágymegyében a száj- és körömfájás-betegség megszűnt. A hatóságok az egész megye területén engedélyezték az állatvásárok megtartását.

Drágul a cérna!

A cérnagyarak elhatározták, hogy a cérna árát 10—15 százalékkal felemelik. Az emelést a nyersanyagok drágulásával és a közterhek súlyosbodásával indokolják.

Terményárak Kolozsváron.

Buza 420, árpa 360, zab 450, kukorica 420, fehérpaszuly 800, mák 2600, lóheremag 2800, lucernamag 2500 lej mázsánként.

Állatárak Brassóban.

Hizott ökör 20, igás ökör 18, hizott sertés 34 lej élősúlyban kilónként.

Takarmányárak Brassóban.

Réti széna 140—150, préselt széna 175—185, szalma 60—65 lej mázsánként.

Smith Premier Nr. 60.
Remington, Underwood és Corona

írógépek

gyári árban kaphatók.

Gyári raktár amerikai és német írógép- és sokszorosító kellekekből. Speciális javítóműhely az összes rendszerű gépek részére. Használt írógépekből nagy raktár.

„RAPID“

IRÓGÉPVÁLLALAT

Kolozsvár, Str. Regina Maria 33

Művelődési mozgalmak.

Hogyan lett íróvá Eötvös József?

126 esztendővel ezelőtt, 1813 szept. hó 3-án született báró Eötvös József, a XIX. század egyik legnagyobb magyar államférfia. Élete és munkássága szoros összefüggésben van népünk történetének legfontosabb eseményeivel.

Eötvös József báró előkelő családból született. De nagyapja, sőt apja is németbarát volt, édesanyja pedig német asszony. Így a kisgyermek eleinte csak németül beszélt, mert otthon a családban német volt a társalgási nyelv. Eötvös a magyar nyelvet és szokásokat csak akkor kezdte alaposabban tanulmányozni, mikor egy kemény és szókimondó magyar nevelő, Pruzsinszky József befolyása alá került. Ez akkor történt, mikor a kis fiu a négy alsó gimnáziumot magánuton elvégezve, egy gimnáziumba iratkozott be. Amint az első nap elment az iskolába, furcsa meglepetés érte. Az osztályban beült egy padba, hol már többen helyet foglaltak. Mikor a többiek látták, hogy Eötvös leül az ők padjukba, mind felkeltek helyükről és más padba ültek, csak egy zsidó fiu maradt mellette. Eötvös megkérdezte ettől: mi az oka a dolognak? „Azt mondják, — felelte a kis zsidó fiu, — hogy nem akarnak egy hazaáruló unokájával egy padban ülni.“ Eötvös hazatérve, megkérdezi anyjától, igaz-e, hogy nagyapja hazaáruló volt? „Az bizony, — felelé ez — apád is az, te is annak készülsz, hiszen magyarul sem beszélsz becsületesen.“

A kis fiút végtelenül bántotta ez az eset. Mélyen elgondolkozott rajta és magában elhatározta, hogy mindent megtesz a magyar nyelv elterjesztéséért. Ettől kezdve állandóan csak magyarul beszélt s pár hónap múlva már nagyon jól tudott. Ekkor összehívta iskolatársait és előttük kijelentette: „Nagyapám és apám ugyan a császárnak szolgáltak, de én esküszöm az Éli Istenre, rabszolgája leszek hazámnak és a népességem által elfeledtetem nevem népszerűtlenségét.“ A fiuk vállalkra kapták és úgy éljeneztek meg.

Válóban, ha Eötvös József életét nézzük, el kell ismernünk, hogy alaposan beváltotta ezt a gyermekkori fogadalmát. Amint megtanult magyarul, lázas buzgalommal kezdett érdeklődni a magyar irodalom és közművelődés iránt. Mindent barátságot kötött Kazinczy Ferencel, a ma-

gyar nyelvújítás vezérével. Nemsokára ő is a magyarság legjobbjai közé került. Barátai Koltsegy, Széchenyi és Kossuth voltak, akik nagyon megbecsülték Eötvöst, mert nagy műveltsége és izzó hazaszeretete magasan kiemelték őt kortársai közül. Eötvös azonban még nem érezte magát elég tapasztalttnak ahhoz, hogy az ország vezetésébe, sorsának irányításába beleszóljon. Ezért külföldi tanulmányútra ment. Beutazta Angliát, Franciaországot, mindenütt érdeklődve a közművelődési állapotok iránt. Mikor hazatért, az ország legfontosabb kérdéseiben érvényesítette tudását. Röpiratokat, cikkeket írt, újságot alapított. Legszívesebben azonban irodalommal foglalkozott. Írói tehetségét elsősorban az ország legnagyobb és legfontosabb kérdéseinek megismertetésére használta fel. Ilyen nagy és fontos kérdésnek tartotta a jobbágyság megszüntetését. Mindent megtett a jobbágyság felszabadítása érdekében. Ebből a célból írta ismeretes vigjátékát, melynek címe „Éljen az egyenlőség“, kifejezi felfogását. Pár év múlva megírta „A falu jegyzője“ c. regényét, mely óriási jelentőséggel bír a magyar falvak megismertetése terén.

Hasonlóan ehhez a regényhez, egy másik könyvében szintén a jobbágyság helyzetét írta meg, még pedig a múltba visszanezve. Ennek a könyvének címe „Magyarország 1514-ben“. Ez a könyv is egy hatalmas figyelmeztetés volt a földesurakhoz a jobbágyság felszabadítása érdekében.

Ez irodalmi munkásságon kívül Eötvösnek nagy szerepe volt a negyvenes évek politikai életében. Óriási tudásának és nemes egyéniségének elismerése volt, amikor 1848-ban az első felelős magyar miniszterium vallás- és közoktatásügyi minisztere lett. A nemsokára bekövetkező szabadságharcba nem avatkozott bele, hanem külföldre utazott. Itt azonban német nyelven írott munkáiban küzdött országának jogaiért. Ezek a munkái a múlt század legértékesebb politikai írásai, melyekre külföldi tudósok is több országban felfigyeltek.

A kiegyezés után ugyancsak ő lett az első vallás- és közoktatásügyi miniszter. Mint ilyen szavaztatta meg 1868-ban a népiskolai törvényt, amely a magyar művelődés alapjait megvetette.

Balassa Bálint magyar költő írta az alábbi szép verset ezelőtt 348 esztendővel, amikor bujdosása során Danzig vagy magyarosan Daneka városában időzött.

KÖNYÖRGÉS ISTENHEZ.

*Kegyelmes Isten!
Kinek kezében
Eletemet adtam;
Viseld gondomat,
Vezérlé útamat,
Mert csak rád maradtam.*

*Gyermekségemtől
Fogván egyedül
Csak tetőled vártam;
Mint atyja után
Fiú kiáltván,
Könyörögvén jártam*

*Most is csak benned
Reménységemet
Úram, helyheztetem;
Magam rád hagytam.
Rád támaszkodtam,
Te alád vetettem!*

*Mi hasznod benne,
Hogyha veszélyre
Jutok kétség miatt?
Kit fiad által
Hozzád váltottól,
Mint fogadott fiat.*

*Hallgass meg azért
Te nagy nevedért
Én könyörgésemben;
Mutasd meg jódat,
Sok áldásodat,
Az én szerencsémben.*

*Add meg énnékem
En reménységem
Szerént való jódat;
Add meg fejemet,
Ki bizik benned
S viseljed gondomat!*

*A szép harmatot
Miként hullatod
Tavasszal virágra;
Sok jódat, Úram!
Úgy hullasd reám
Te régi szolgádra;*

*Hogy mind holtomig
Szívem legyen vig,
Téged magasztalván,
Mindenek előtt
S mindenek fölött
Szent nevedet áldván.*

*Ezeket írák
A tenger partján,
Ocednum mellett,
Kilencvenegyét
Mikor jegyzettek
Másfélezer felett.*

Őszinte barátsággal.

Ezekben a napokban, mikor az egész világon a német-lengyel háború eseményeiről beszélnek, mi magyarok talán mindenkéül többet gondolunk a lengyelekre. Amint olvasunk Lengyelország fokozatos meghódításáról, sok minden eszünkbe jut rég elmúlt idők lengyel-magyar kapcsolatairól. Kevesen tudják, milyen régen is kezdődtek ezek. Majdnem abban az időben, mikor őseink végleg meggyökerestek a Kárpátok sáncjai között elterülő hazában.

A lengyel-magyar kapcsolatokat az a halálos felismerés irányította, hogy a két nép egymásra van utalva. Valahányszor egy-egy nagyobb veszedelem közeledett Közép-Európa felé, a két országban mindig kölcsönös otthont találtak a

másik nép üldözött fiai. Ha nyugatról jött a hódító ellenség, akkor a magyar bujdosók második hazát találtak Lengyelországban. Ha kelet felől támadtak veszedelmek, a lengyel menekültek is megjelentek a vendégszerető magyar hajlékokban.

Eszünkbe jut, hogy a német pártfogással uralkodó Péter király elől az igazi magyar hercegek: Endre, Béla és Levente miképpen menekültek Lengyelországba, ahonnan később mint szabadítókat hívták be őket híveik. Kétszáz év múlva a pusztító tatárhorda elől menekülő lengyelek érkeztek Magyarországra. S a keletről jövő veszedelemben újra csak együtt voltak lengyelek és magyarok.

Ugyanez a közös összefogás jellemzi a következő század történetét. Ekkor jelent meg Közép-Európában a keresztény népek közös ellenesége, a pogány török. Megint csak együtt küzdöttek ellene a két ország népei. Volt idő, mikor mindkét ország felett ugyanaz a király uralkodott: a hatalmas Nagy Lajos, kinek birodalmát a költő szerint „három tenger” határolta. Nemsokára a lengyel királyi családból választották a magyar királyt, mert így a két ország közös erejével harcolhattak a törökök ellen. Ez a közös küzdelem és a két népet összekötő, közös uralkodóház egészen a mohácsi ütközetig tartott. A mohácsi csatamezőn elpusztult II. Lajos magyar király is, aki a lengyel Jagelló családból származott.

1526 után népünket két hatalmas ellenség lépte-marta: a török és a német. Ettől kezdve napirenden volt, hogy a török vagy német üldözés elől menekülő magyarok Lengyelországban találtak második hazát. Ide menekültek az erdélyiek Izabella királynővel, ide futottak azok, akik a törökök vagy németek miatt nem maradhattak hazájukban. A XVI. század legnagyobb magyar költője, Balassa Bálint is így került Lengyelországba. Báthory István erdélyi fejedelem fogságába esett volt, de mivel a fejedelemmel szövetséges törökök halálra keresték, Báthory a költőt Lengyelországba küldötte. Balassa Bálint éppen a mostanság annyit szereplő Danzigban élt pár évig s itt írta egyik szép versét a tenger partján. (Mai számunkban közöljük.)

A következő évszázadban az osztrák-német elnyomás magyar áldozatai menekültek leggyakrabban Lengyelországba. Előkelő főurak, üldözött szabadsághősök vágattak gyors paripáikon a szabadulást jelentő lengyel határ felé. Ha enyhült a légkör, újra visszatértek hazájukba, hátszívvel emlékezve meg a lengyel vendégszeretetről.

A XVII-ik század végén különösképen megszorodott ezeknek a bujdosó magyaroknak a száma. Az osztrák-német elnyomás ekkor volt a legnagyobb. A német katonaság elárasztotta az országot, mindenéből kifosztva a föld népét. Ekkor történt az, hogy a magyarság egyetlen reményességét, a fiatal II. Rákóczi Ferencet, az osztrákok elfogták és ki akarták végezni. Rákóczi azonban szerencsésen megszökött a börtönből és hiveivel együtt Lengyelországba menekült. Itt gyűjtött erőt, pénzt és katonát a szabadságharcra, melynek megindítását a lengyel-ma-

gyar határon felgyújtott jeltüzek adták hírül a határ felé reménykedve néző magyaroknak.

A harc bukása után megint csak Lengyelországba menekültek a bujdosó kurucok, köztük maga Rákóczi is. Ő nemsokára tovább ment innen, de hivei közül nagyon sokan hosszú éveket töltöttek lengyel földön. A lengyelek elhalmozták őket minden jóval, de a szerencsétlen, bujdosók mégis csak haza vágytak. Hiába volt a vidám élet, hiába szórakoztatták őket a lengyelek, ők az otthoni életre gondoltak. A Lengyelországban bujdosókról írta Ady Endre e sorokat:

*„Már életem nyugalommal
Indul és kevéske gonddal,
Vendégséggel, vigalommal,
Lengyel borral és asszonnyal.*

*Lengyel urak, selymes ágya
Mégis forró, mint a máglya.
Hajh, még egyszer lennék árva,
Be jó volna hogyha fájna.“*

A kuruc bujdosók után már csak pár évvel eddig fogadhatta be a magyar menekülteket Lengyelország. Saját sorsa kezdett végtelenül rosszra fordulni. Belső bajai miatt egyre gyengébb lett, amit a körülötte lévő szomszédos magyarság hatalmak mindjebben kihasználtak a maguk önző céljaira. Így a 18-ik század végén a szerencsétlen Lengyelország sorsát megpecsételték. Az oroszok, porosz és osztrák németek háromszor osztották fel területét maguk között s a harmadik felosztás után kitorölték az élő országok sorából.

Ettől kezdve majdnem 150 esztendőn keresztül a lengyelek idegen uralom elnyomás alatt éltek. Ez idő alatt Magyarország volt az a lengyelek számára, amit annak idején az ő országuk jelentett a bujdosó magyaroknak. Valahányszor egy-egy szabadság-mozgalom keletkezett az idegen elnyomók ellen, a lengyel szabadsághősök Magyarországon találtak második hazát. A múlt század közepe felé alig volt olyan magyar udvarház, ahol egy-egy lengyel menekült ne talált volna magának otthont. Szinte szégyenszámba ment, ha valahonnan hiányzott a „házi lengyel”, akit csak úgy emlegettek: „a mi lengyelünk.“

1918-ban Lengyelország újra feltámadt. Feltámadásának senki sem örült őszintebben, mint a mi népünk. A lengyelek mai nehéz napjaikban igaz rokonszenvvel és mély fájdalommal nézzük megpróbáltatásaikat s őszinte barátsággal kívánjuk, bárcsak megtalálnák az élet és megmaradás útját.

B. S.

Apróságok. * Adomák.**Tíz millió fa!**

A japán birodalom 1940-ben fogja ünnepelni kétezerhatszáz éves alapítási évfordulóját. Ebből az alkalomból az ünnepségek egész sorozatát tartják. Külön ki kell emelnünk az ünnepségeknek azt a részét, amely faültetéssel lesz egybekapcsolva.

A japán nép nagyon szereti a fát és a virágot. A legkisebb japán udvaron is megtaláljuk a jellegzetes sziklakertet. Rendesen még kis tó és vízesés is van az alig szobanagyságu japán kertben. A japánoknak a fák és a virágok iránt érzett nagy szeretete magyarázza, hogy a nevezetes évfordulót azáltal is emlékezetessé akarják tenni, hogy nagyarányu erdőtelepítéseket és fásításokat hajtanak végre. A japán császár egymaga tíz millió faültetésének költségeit vállalta. A fákat a császári uradalmak környékén fekvő helységeken fogják elültetni. A nagy szabásu terv keretében főképpen cédrus, ciprus és fenyőfákat ültetnek. Az ültetés 1940 tavaszán fog megkezdődni és 4 évig fog tartani. Az ültetést önkéntes munkásosztatok fogják végezni. Főképpen az ifjuság katonai alakulatai fognak ezen a téren nagy tevékenységet kifejteni.

Az útépités furesaságai.

Az útépités mérnökei állandó gondot fordítanak arra, hogy az útépitést olcsóbbá te-

gyék. Ezért a legkülönbözőbb útépitő anyagokkal kísérleteznek. Anglia egyes városaiban sörösüvegek törmelékéből állítanak elő nagy ellenállóképességgel bíró útépitő anyagot. Az amerikai Georgiában szardiniadobozokból préselik össze az útépités anyagát. — Olaszországban, Ausztriában és Skóciában vékony beágyazott gumilemezeket használnak, Indiában a cukorgyártásnál visszamaradt nyerseukorral, Dél-Karolinában gyapot- és pamuttermelés hulladékai-
val, Kalkuttában jutamardékokkal, Alaszkában tűzhányóhegyek salakjával, Kaliforniában cethalsonttal kísérleteznek.

Halálsugár.

Pap László szegedi műszerész egy társával halálsugár gépet szerkesztett. A készülékkel ezer méteres körzetben robbanásokat végez, motorokat állít le és fegyvereket süttel. Tekintettel arra, hogy a halálsugár feltalálásáról már nagyon sokszor megemlékeztek az ujságok, a szegedi feltaláló eredményét fenntartással kell fogadni.

A gyakorlati Amerika gondolataiból.

Az Északamerikai Egyesült-Államokban azt tanítják és azt tartják, hogy a munkás, aki a gép alkatrészeit jól össze tudja illeszteni, vagy a gazda, aki minden holdon csak egy kalászszal termel többet, a nemzet legnagyobb jötevője és nagyobb

megbecsülésben kell részesíteni, mint a legkiválóbb politikust.

Kávéből — üveg.

Többször közöltük lapunkban, hogy a kávépiacon minden évben nagy felesleg mutatkozik. Sok mindenre felhasználták már a felesleges kávétermést. Mozdonyokat fűtöttek kávéval, takarmányozásra használták, műtrágyát készítettek belőle. Egy legújabb találmány lehetővé teszi, hogy megfelelő vegyi eljárással a kávéból üvegszerű anyagot készíthessenek. Az új anyag csaknem minden olyan célra alkalmas, amelyre ma az üveget használják.

A hálás szomszéd.

Meghalt az atyafi felesége. Szegény megkeseredett embernek kevés segítsége volt a nagy dologidőben, de a szomszéd hűségesen, mindvégig helyt állott a gyászoló férj mellett.

Temetés végeztével meg is köszöné a szíveségét:

— Áldja meg az Isten kiedét a hozzám való jószágért. Köszönöm minden némü segítségét. Adja a Mindenható, hogy én is mihamarabb vissza segíthessem kendnek.

Mennyi vizet bír el a bor?

Beállit a gazdához a korcsáros borvevő szándékkal és kérdezi:

— No János gazda, van-e eladó bora?

— Van bizony.

— Hát azután mennyi vizet bír el az a bor?

— Husz akót úgy elbír, hogy senki sem veszi észre,

— felel a gazda.

Minden magyar jegyezze jól meg, hogy a magyar egyházak biztosító intézete a

Minerva Biztosító Részvénytársaság

Tehát magyar kötelesség biztosítását ide átadni.

— No itt van rá foglaló.

Harmadnap kifizeti a koreszros a bor árát és elszállítja. Meg is kereszteli a husz akó vízzel, de a bor elromlik. Megy vissza a gazdához panaszkodni:

— Lássa kend János gazda, igaz keresztény ember léteire becsapott engem. Azt mondta, hogy husz akó vizet elbir a bora és lám elromlott.

— Hogyan csaptam volna be! — válaszolja a gazda. — Azt mondtam, hogy husz akót egy elbir, hogy nem veszi észre senki. El is birta, mert én már beleöntöttem és az ur nem vette észre.

Az ugató nyul.

A pörös ember nyulat fogott a kertjében és azt gondolta, hogy elviszi az ügyvédjének, legalább majd gyorsabban elintézi a pörét. Zsákba dugta a nyulat és megindult a város felé. Utközben egy csárda előtt ment el, ahol ismerősei ültek. Megszólították:

— Mit visz?

— Nyulat.

— Sietős a dolga!

— Bizony sietős.

— De azért egy pohár bort meghatnak velünk.

Az ember bemegy s míg ott a pohár bort issza, az egyik ismerőse kilopja a nyulat a zsákból és helyébe teszi a koreszmáros kis kutyáját. A mi emberünk végezvén a borral, fölveszi a zsákot és megy tovább. Beér a városba, bemegy az ügyvédhez:

— Jó napot kívánok. Mit mondana az ügyvéd ur annak, aki egy nyulat hozott ajándékba?

— Azt mondanám, hogy az Isten tartsa meg a jó szokását, — feleli az ügyvéd.

— Nahát én hoztam.

Megoldja a zsák száját, kikerlik a kutya és ugatva menekül az ágy alá.

— Kutya ez atyafi, nem nyul, — mondja az ügyvéd.

— Dehogy kutya, — erősíti amaz, — nyul ez uram, csak hiedtében elugatta marát.

Tanácsadó

Azon előfizetőink részére, akik bármely ügyből kifolyólag tanácsra szorulnak, ezen rovatunkban készségesen megadjuk a választ. Tekintettel arra, hogy szakértőinknek a tanácsadásért fizetnünk kell, felkérjük olvasóinkat, hogy a beküldött tanácskerő levélhez mellékeljenek 20 lejt (orvosi tanácsokért 30 lejt), könnyebbség okáért bélyegben. A tanácsadás költségeit mi nem fedezhetjük. Ha a választ levélben kívánják, ezenfelül még külön portódíj is beküldendő. Csak azokra a levelekre válaszolunk, amelyekhez a 20 lejt is csatolva van. Fenntartjuk azonban azt a jogot, hogy olyan levelekre, amelyek közérdekűek, a választ lapunkban adjuk meg.

M. I. A rozsdafoltot a kések-ről petroleumba mártott ronggyal teljesen ledörzsölheti. Ha a rozsdá bemarkódott, sósavval kell mosni, majd szódás vízzel alaposan le kell öblíteni. Legvégül tiszta vízzel mossa le. A rozsdásodásra hajlamos tárgyakat fagygyuval, vagy valamilyen más zsiradékkal kenje be.

V. A. Bors. Az állatbiztosítás ügyében hozzánk intézett kérdésével kérjük, forduljon a Gazdasági és Hitelszövetkezetek Központjához. Onnan feltétlenül utbaigazítást fognak adni Önöknek, hogy sérelmük orvoslására mit tegyenek. A Szövetkezeti Központ címe Cluj-Kolozsvár, Str. Memorandului 12. szám.

R. J. A térdében jelentkező fájdalmaknak többféle oka lehet. Feltétlenül forduljon orvoshoz. Láthatatlanban csak annyit ajánlhatunk, hogy öltözködjék melegen és a fájdalmas részek-

re alkalmazzon forró borogatásokat. A gyógykezelés módzatainak megállapítása csak orvosi vizsgálat után történhetik meg.

F. J. A krumpliját, amelynek levelét a dér leperzselte, hiába hagyja tovább a földben, a gumók nem fognak fejlődni. A tápanyagot ugyanis a gumók számára a krumpli növény levelézetével készíti. A krumpli kiszedésével tehát ne várjon tovább. Valószínűnek tartjuk, hogy a gumók még nem értek be teljesen, ez azonban nem befolyásolja a krumpli minőségét és eltarthatóságát. Vigyázzon azonban arra, hogy a kiszedés után néhány napig tartsa a krumplit száraz és szellős helyen, hogy a felesleges nedvesség párologjon el a gumókból.

Z. I. Fehér ruhából a zöld fűpecsétet könnyen kiveheti a következő módon: kenje be a pecsétet a drogériában vásárolható ónklorid-oldattal. Miután a folt elhalványodott, alaposan mossa ki vízzel. Ezt a mosást nagyon gondosan végezze, hogy az előzőleg alkalmazott tisztítószer ne hagyjon foltot.

F. I. Ha az elültetésre szánt gyümölcsfa-csemetéknek levelei sárgulni kezdtek, kiültetésüket akkor is megkezdheti, ha nem volt még dér. A korai ültetés előnye, hogy mielőtt a hidegek beállanának, a fiatal csemeték jól meggyökeresednek és tavasszal biztosan hajtanak.

A ceyloni erdők furesa népe. A világ legritimvebb embereinek, a ceyloni erdőlakó benszülöttnek életéről rendkívül érdekes, illusztrált cikkben számol be *Tolnai Világlapja* legújabb száma.

Kérjen mutatványszámot gyermeke számára az

Uj Cimbora

című képes gyermeklapból. Megjelenik havonta kétszer. Előfizetés egy évre 200, félévre 100, negyedévre 50 lei. Szerkesztőség és kiadóhivatal Cluj, Str. Baron L. Pop 5.

Szerkesztői üzenetek

Alább felsoroltaknak köszönetet mondunk a bejelentett új előfizetőkért: B. J. Déva, M. J. Székelykoesárd, Sz. I. Marosludas, K. A. Tordátfalva, V. I. Székelyudvarhely, Cs. I. Marosujvár, B. I. Tarésafalva.

ELŐFIZETŐINKHEZ! Megbizottaink közül négyen keresik fel a legközelebbi napokban azon előfizetőnket, akik hátrálékban vannak. Ezen megbizottak közül Vinczeffy Sándor Udvarhely megyének azon részeit látogatja meg, ahol utóbbi időben még nem volt. Kovács Endre Marostorda megyének marosvásárhelyi, mezőbányai és mezőrécsi járásában levő hátrálékos előfizetőinktől szedi be a díjakat. Török István Hunyad, Torda-árványos és Alsófehér megyéket, míg Tóth Imre Krassó, Szörény és Temes megyének rékási, gátaljai és buzási járásait látogatja meg. Felkérjük mindazon előfizetőnket, akik az említett területen laknak, hogy hátrálékaikat megbizottainknak szabályszerű nyugta ellenében fizessék ki és amíg községükben megjelenik megbizottunk, előre gyűjtésük össze a pénzt, hogy felesleges utat, illetőleg időt ne töltsenek el. Ezen a helyen is felkérünk minden hátrálékosot, hogy igyekezzenek a hátrálékos díjat kifizetni, mert lapunk fenntar-

tása különösen a mostani időben rendkívül nehéz, a pénzek nagyon gyengén folynak be a nyári hónapok alatt és így minden pénzre szükségünk van. Annál is inkább esedékes részünkre a folyó év végéig szóló hátrálék kifizetése, mert az év nagyrésze már letelt és akiknek eddig bizalommal hiteleztünk, be kell látnia, hogy csak úgy lehet lapunkat fenntartani, ha minden hátrálékos az 6 díjával eleget tesz fizetési kötelezettségének. — Azon előfizetőnket akikhez ez alkalommal nem küldhettünk megbizottakat, felkérjük, hogy az általunk kitöltött és lappéldányaikhoz mellékelt postautalvány felhasználásával küldjék be az ott feltüntetett összeget.

A következő befolyt pénzeket nyugtázzuk: S. Zs. Érábrány 155, Sz. I. Szemlak 155, L. E. Torda 150, Sz. J. Kutyalva 155, L. M. Simonyifalva 150, G. G. Menyháza 155, L. A. Feldoboly 155, dr. V. B. Kézdivásárhely 155, Sz. I. Mezősámsond 75, J. I. Imecsfalva 155, V. F.-né Ilyefalva 155, K. P. Oravicabánya 155 lej.

Színésznők — férfiszerepekben. Rendkívül érdekes képekkel illusztrált cikket közöl erről a Délibáb legujabb száma, amely nagy terjedelemben és gazdag tartalommal jelent meg.

Aprohirdetések

Minden szó 4, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb hirdetés 50 lej. Allástkeresők részére 20 szóig 40 lej. — Előfizetőinknek minden szó 3, vastagabb betűvel 6 lej. Az apróhirdetési díj előre fizetendő. Jelíges leveleket csak a portó beküldése esetén továbbítunk. Ugyisint az érdeklődésekre is csak úgy adunk választ, ha a válasz lev. lapot mellékelik, vagy bélyegben küldik be a portóköltséget.

35 országos kaptárból álló méhes, ducokban elhelyezve, teljes felszereléssel, pergetőházzal, betelelve, eladó. *Illyés Tibor Szovata-Szovata-fürdő*, jud. Mures

Szakképzett pincemestert keresek azonnali belépésre. Palackborok készítését értenie kell. Nőlenek előnyben. Írásbeli ajánlatokat eddigi működés és végzettség megjelölésével. Lump. com. de vin, Siria-Világos, jud. Arad.

Kolozsvár vidéki 200 holdas birtok és 100 családos méhészet kihasználásához méhészetben jártas társat keresek azonnalra 3-400.000 lej tőkével és személyes közreműködéssel. Cim a kiadóban.

Magyar okleveles tanítónő elmenne családhoz, ahol gyermek tanítását, nevelését vállalná. Cim a kiadóban.

Laptulajdonos: Magyar Nép Rt.
Főszerkesztő: Gyallay Domokos.
Felelős szerkesztő és ügyv. igazgató:
dr. Szász Ferenc.

Minerva Rt. nyomdája Kolozsvár.
Serv. Ceaz. C. VI. A. Ban de imprimat.

Erdély legjobb
mezőgazdasági és közgazdasági
szaklapja a

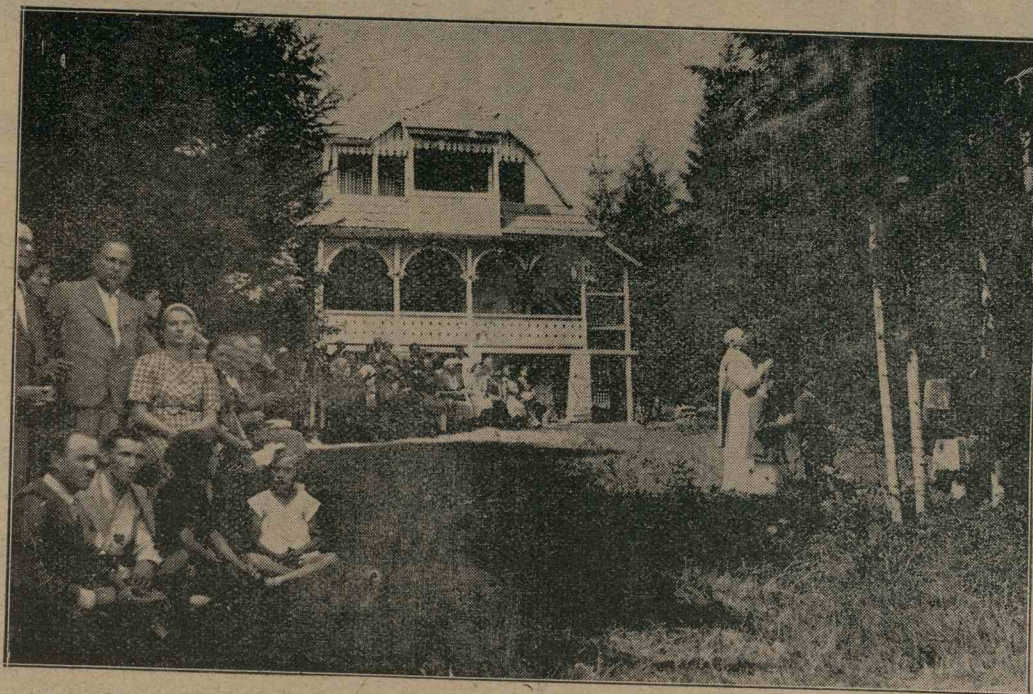
MEZŐGAZDASÁGI SZEMLE

Mutatványszámot ingyen
küld a kiadóhivatal

Kolozsvár, Strada Baron L. Pop 5. sz.

Előfizetési díja egész évre csak 80 lei.

A székely fürdők fejlődése.

Lapunk hasábjainak egyik fő kérdése volt mindig a földünk Istentől adott gazdagságának a kihasználása. Sokszor esett már szó az ásványvizeink, borvizeink értékesítéséről fürdő- és ivóvíz alakjában. Örömmel számoltunk be a megértés egy-egy sikeres előhaladásáról. Legujabban Csíkszentimre határában, a Hargita gerincéhez közel eső Bűdös-fürdő keletkezéséről kell megemlékeznünk! Ezelőtt 10 évvel, ott ahol ma mintegy 40 csinos villa piros fedele csinosítja, tarkítja az öreg Hargita sötétzöld kalapját, tehát még nem is olyan régen, igazi vadon volt! Akkoriban geologus munkatársunk, Bánya János, arrafelé járva egy gázöntő (Bűdös) gödröt talált s ennek a közelében szintén pásztorok által megásott borvizes fürdő medencét. A fürdőzők szállásul a szénacsinálók ismert fenyőágakból össze-

rakott fedele szolgált. Itt akadt össze kutató utjában elesteledvén geologusunk Cseke István szentimrei birtokossal, akivel sokat beszélgettek az Istenadta gazdagság kihasználásáról! Erre az ösztönzésre indult meg az építési folyamat, egyelőre amolyan szerény deszka házikó alakjában, amely aztán a mai szép eredményhez vezetett. Az eddigi gyors és szép fejlődési folyamatnak méltó elismerése volt a nyár folyamán tartott felavató hálaadó Istentisztelet, amelyet a falu nagy szülötte, „Mindent a népért” elgondolással dolgozó Bálint Vilmos plebános tartott az egész vidék örvendező nagy közönsége jelenlétében. Ez a jelenet látható képünkön.

A szentimreiek példája győzzön meg másokat is arról, hogy minden becsületos kezdeményezés nagyjelentőségű lehet a falusi lakosság érdekében!

Tanuld meg!

Hogyan ápoljuk a haját?

A haját azért ápoljuk, hogy simaságát, természetes fényét és sűrűségét megóvjuk. Minél rövidebb a haj, annál könnyebb tisztántartása! A hosszú haj hamar összekuszálódik s gondos fésülést, s kefélest kíván. A hosszú haját óvatosan kell fésülni és pedig előbb bontó-, majd sűrű fésűvel. A fésülés után keféljük meg, hogy a korpától, portól megtisztítsuk. A kefélés és fésülés azért is jó, mert ezen műveletekkel járó dörzsölés a fejbőrben élénkíti a vérkeringést s így az jobban táplálkozik. Fejünket hagyjuk minél többször fedetlenül, hogy a haj szellőződjék.

Meleg időben, a kalap nélkül való járás nagyon egészséges.

Barna az én munkás karom.
Izmát barna földnek adom.
S kapok három ékességet:
Bort, búzát és hékességet.

Vigyázz magadra!

Ujsághír.

Könnymű legényke a gabonát hányva,
Egy kévét rádobott az etető lányra.
Szegény lány helyéről tovább tántorodva,
Ráesett hirtelen a cséplőgép-dobra.
A gép elragadta... végzetes volt este,
Szörnyen összetört szegénynek a teste.
Tanuld meg: ne játszál gépek közelébe,
Nyomorékság lehet játékosnak vége!

Mit tegyünk, ha a szembe méz fröccsen?

Ha méz fröccsen a szembe — rossz szokás szerint — vízzel szokták mosni, ez azonban még vakulást is okozhat, nemhogy használna. Cseppentsünk a szembe ilyenkor tiszta faolajat. Vagy lenolajba mártott vászondarabkával töröljük ki a szemet.

Tárgyaláson.

Biró: Csak egyet nem értek. Hogy van az, hogy maga előbb hülye baromnak nevezte a panaszost, azután egy félóra múlva visszament hozzá és szó nélkül pofonvágta.

Vádlott: Mert csak később jutott eszembe, hogy a lebarozás nem érvényes, mert a panaszos olyan süket, mint az ágyu.

Kiadja a „Magyar Nép” Rt. Cluj, Str. Baron L. Pop 5. — Műnerva Rt. nyomdája, Kolossvár. 4313

Serv. Cenz. C. VI. A. Bun de imprimat.